

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 450/2016-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júla 2016 predbežne prerokoval sťažnosť Rozhlasu a televízie Slovenska, Mlynská dolina, Bratislava, zastúpeného obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária RELEVANS s. r. o., Dvořákovo nábrežie 7571/8A, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Marián Masarik, vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Nc 3/2016 z 30. marca 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Rozhlasu a televízie Slovenska o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júna 2016 doručená sťažnosť Rozhlasu a televízie Slovenska (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Nc 3/2016 z 30. marca 2016 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ, v právnom postavení žalovaného v pôvodnom konaní o ochranu osobnosti a dobrej povesti právnickej osoby vedenom na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 9 C 141/2010, bol po podaní odvolania voči prvostupňovému rozhodnutiu v dôsledku podanej námietky zaujatosti vznesenej voči sudcom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) účastníkom konania vedeného na najvyššom súde pod sp. zn. 4 Nc 3/2016 vo veci rozhodovania o vylúčení sudcov krajského súdu z prerokúvania a rozhodovania vecí vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 3 Co 5/2016.

3. V úvode sťažnosti sťažovateľ v záujme bližšieho ozrejmienia skutkových okolností ústavnou sťažnosťou napadnutej veci uvádza, že „... podaniu sťažnosti predchádzalo prvostupňové konanie v právnej veci žalobcu v 1. rade: [REDAKOVANÉ]... a žalobcu v 2. rade: ARCHÍV - SLUŽBY s.r.o... proti žalovanému: Rozhlas a televízia Slovenska o ochranu osobnosti, dobrej povesti a náhradu škody, ktoré prebiehalo na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 9 C 141/2010.

Po rozhodnutí prvostupňového súdu vo veci samej sťažovateľ podal odvolanie. Príslušným odvolacím súdom je Krajský súd v Košiciach. Spolu s odvolaním sťažovateľ podal návrh na vylúčenie sudcov Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp. zn. 3 Co 5/2016... z dôvodu, že predsedom Krajského súdu v Košiciach je JUDr. Imrich Volkai, ktorý je príbuzným (strýkom) [REDAKOVANÉ] (žalobcu v 1. rade v predmetnom konaní), pričom [REDAKOVANÉ] (ako žalobca v 1. rade) je zároveň spoločníkom a konateľom žalobcu v 2. rade.

Sťažovateľ uviedol, že má obavu, že sudcovia Krajského súdu v Košiciach by mohli byť ovplyvnení pri rozhodovaní skutočnosťou, že medzi žalobcami a predsedom Krajského súdu v Košiciach je príbuzenské prepojenie, pričom informácia o tomto príbuzenskom prepojení odznela aj v závere reportáže (ktorá bola predmetom konania o ochranu osobnosti a dobrej povesti), prostredníctvom ktorej malo dôjsť k údajnému (žalobcami tvrdenému) zásahu do ich práva na ochranu osobnosti a dobrej povesti.

Obavy sťažovateľa vzbudzuje aj vzťah medzi osobou predsedu súdu vo vzťahu k ostatným sudcom, ktorý v určitých oblastiach možno označiť za vzťah s prvkami nadriadenosti a podriadenosti.“

4. V kontexte napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu (ktorým najvyšší súd rozhodol, že sudcovia krajského súdu JUDr. Eva Feřková, JUDr. Ladislav Duditš, Mgr. Angelika Sopoligová, JUDr. Jarmila Čabaiová, JUDr. Zuzana Matyiová a JUDr. Jarmila Sopková Maximová nie sú vylúčení z prerokovania a rozhodovania veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 3 Co 5/2016, pozn.) sťažovateľ zastáva názor, že najvyšší súd arbitrárne a nepredvídateľne napadnuté rozhodnutie „... odôvodnil... iba formálne. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia síce poukázal na právnu teóriu a prax vrátane rozhodnutí ESLP vo vzťahu k nestrannosti sudcu, avšak vysvetľujúca úvaha súdu, prečo rozhodol tak, ako rozhodol, chýba. Odôvodnenie napadnutého uznesenia nespĺňa základné kvalitatívne požiadavky na odôvodňovanie súdnych rozhodnutí.

Napadnuté uznesenie preto nie je preskúmateľné a sťažovateľ ho považuje za arbitrárne. Nie je zrejmé, či súd posudzoval všetky relevantné aspekty prípadu, a to: i) blízky príbuzenský vzťah s predsedom súdu, ii) postavenie predsedu súdu vo vzťahu k sudcom daného súdu, iii) skutočnosť, že predsedu krajského súdu má aj pomer k veci (konanie o ochranu osobnosti súvisí s odovysielaním informácie o samotnom predsedovi krajského súdu). ...

Podľa názoru sťažovateľa napadnuté uznesenie je nesprávne a nezlučiteľné s ústavnými požiadavkami. Sťažovateľ má za to, že napadnuté uznesenie vybočuje z ústavných štandardov, ktoré majú byť dodržiavané pri postupe a rozhodovaní všeobecných súdov. ...

Aj najvyšší súd v napadnutom uznesení v odôvodnení poukazuje na subjektívne a objektívne predpoklady nestrannosti sudcov v kontexte judikatúry ESLP a zdôrazňuje, že nestačí, ak je sudca subjektívne nestranný, ale sa musí ako taký aj objektívne javiť. ...

Sťažovateľ má za to, že najvyšší súd nesprávne interpretoval objektívnu nezaujatosť sudcov. Dôsledné preskúmanie napadnutého uznesenia nie je možné z dôvodu nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia.

Každý na mieste sťažovateľa by mal pochybnosti o nezáujatosti sudcov konkrétneho odvolacieho súdu, ak predsedom odvolacieho súdu je blízky príbuzný druhej strany konania, pričom ide o konanie o ochranu osobnosti ohľadom reportáže, v ktorej sa spomenul aj priamo predseda krajského súdu.

Sťažovateľ nemá žiadne iné indície spochybňujúce nezávislosť sudcov senátu a zastupujúceho senátu v predmetnej veci. Avšak z objektívneho hľadiska by justícia mala mať záujem na tom, aby sa jej postup a rozhodovanie javilo ako nezávislé a spravodlivé. ...

Napadnuté uznesenie v podstatnej časti obsahuje iba všeobecný výklad a formálne konštatovanie, že Najvyšší súd nezistil naplnenie predpokladov zakladajúcich pochybnosti o nezáujatosti členov dotknutých senátov a preto rozhodol tak, ako rozhodol. “.

5. S poukazom na rozhodovaciu prax tak ústavného súdu, ako i Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) a Ústavného súdu Českej republiky sťažovateľ zastáva názor, že napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho práv zaručených ústavou, listinou a dohovorom, v dôsledku čoho ústavnému súdu v závere sťažnosti navrhuje, aby prijal vec na ďalšie konanie a následne nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako i práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu, ktoré následne zruší a vec vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie a sťažovateľovi prizná úhradu trov konania.

Sťažovateľ zároveň ústavnému súdu navrhuje, aby rozhodol o odklade vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia do dňa rozhodnutia v merite veci.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti

o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

7. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 221/05).

9. Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu, ktorým najvyšší súd súd rozhodol o nevyklúčení JUDr. Feťkovej, JUDr. Duditša, Mgr. Sopoligovej, JUDr. Čabaiovej, JUDr. Matyiovej a JUDr. Sopkovej Maximovej, t. j. sudcov senátu „3Co“ a „11Co“, z prerokovania a rozhodovania veci vedenej pred krajským súdom pod sp. zn. 3 Co 5/2016.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prvej vety každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. ...

11. Ústavný súd je súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Túto ochranu poskytuje aj základným právam účastníkov v konaní o ich veci pred súdmi (všeobecnými) alebo pred inými orgánmi Slovenskej republiky v prípadoch ustanovených zákonom. Tieto práva vyplývajú z ústavno-procesných princípov konania pred uvedenými orgánmi (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a patrí medzi ne aj právo každého na rozhodnutie jeho veci tým sudcom, ktorého určuje zákon.

12. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy bolo v čase rozhodovania najvyššieho súdu v predmetnej veci v občianskom súdnom konaní garantované prostredníctvom vylúčenia sudcu z ďalšieho prejednávania pre zaujatosť v zmysle ustanovení § 14 až § 16 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Obsahom základného práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je však povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (napr. I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

13. Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy vykonávajú súdnicstvo nezávislé a nestranné sudy. Základom nezávislosti a nestrannosti súdu je docieľiť právnu istotu, že práve sudy sú tými orgánmi štátu, ktoré poskytnú účinnú a nespochybniteľnú ochranu práva. Európsky súd pre ľudské práva pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem jeho nezávislosti je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Podľa názoru ESĽP sa subjektívna stránka nestrannosti sudcu týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne ich zástupcom. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokúvanej veci a k účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania (jeho právneho zástupcu) je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo). Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne javí vonkajšiemu pozorovateľovi (účastníkovi konania), ale to, či reálne neexistujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

14. K vylúčeniu sudcu z prerokúvania a rozhodovania veci môže dôjsť aj pri zohľadnení sťažovateľom akcentovanej tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESĽP iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „*sine ira et studio*“, teda nezávisle a nestranne.

Analýza skutočností uvádzaných sťažovateľom v sťažnosti vo vzťahu k námietke zaujatosti vznesenej proti sudcom krajského súdu v označenej právnej veci však podľa názoru ústavného súdu v danom prípade prijatie takéhoto záveru neumožňuje.

15. Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné sudy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto

interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

16. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

17. Keďže ústavný súd nezistil, že by najvyšším súdom aplikovaný postup pri zistení a hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do napadnutého rozhodnutia v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy, nevyhodnotil argumentáciu sťažovateľa ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho súdu.

Rovnako nezistil, že by napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s toho času platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnené.

18. V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd uviedol:

«Z hľadiska uvedeného ustanovenia (ustanovenie § 14 ods. 1 OSP; pozn.) je právne významný vzťah sudcu, a to bud':

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),

2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],

3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2.).

Pri posudzovaní dôvodnosti námietky zaujatosti označených sudcov o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 OSP účinného v čase rozhodovania najvyššieho súdu o predmetnej námietke zaujatosti; pozn.).

Súčasťou práva na spravodlivý proces... je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zároveň na druhej strane zaručuje aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmarení hroziaceho rizika, že by vo veci mohol

rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca. Nestrannosť sa spravidla chápe ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadržania určitej procesnej strane). ...

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z... judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďit' prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Pokiaľ ide o subjektívne aspekty nestrannosti namietaného sudcu je potrebné konštatovať, že sudcovia sa necítia byť zaujatí, pretože podľa ich tvrdenia tu neexistuje žiaden vzťah (k veci, k účastníkom ani k ich zástupcom), pre ktorý by bolo možné pochybovať o ich nezaujatosti. Žalovaná v námietke tvrdí, že medzi žalobcom I/ a predsedom Krajského súdu v Košiciach existuje príbuzenské prepojenie, ktoré by mohlo ovplyvniť sudcov pri prejednávaní a rozhodovaní predmetnej veci. Vyjadrenia namietaných sudcov neindikujú v tejto rovine odôvodnené pochybnosti, nepotvrdzujú tvrdenia žalovanej a tieto eliminujú vysvetlením, že účastníkov konania ani ich právnych zástupcov nepoznajú a sú bez pomeru k veci.

Pri rozhodovaní, či uvádzané okolnosti prezrádzajú nedostatok nestrannosti sudcu (z objektívnych aspektov), a teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky z... judikatúry ESLP, ktorá vyžaduje, aby sa

obava z nedostatku nestrannosti zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja účastníka, ale podľa objektívnych symptómov - rozhodujúca je existencia objektívnych skutočností, ktoré sa ale musia preukázať.

Vychádzajúc z oboch uvedených hľadísk (objektívnej a subjektívnej stránky sudcovskej nezávislosti) Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil naplnenie predpokladov v zmysle § 14 ods. 1 OSP zakladajúcich pochybnosti o nezaujatosti členov senátu „3 Co“ JUDr. Evy Feťkovej, JUDr. Ladislava Duditša, Mgr. Angeliky Sopoligovej a členov zastupujúceho senátu JUDr. Jarmily Čabaiovej, JUDr. Zuzany Matyiovej a JUDr. Jarmily Sopkovej Maximovej a preto rozhodol, že ich nevyučuje z prerokovania a rozhodovania tejto veci.

Keďže konanie a rozhodovanie iných sudcov než sudcov senátu „3 Co“ a ich prípadných zástupcov (senát „11 Co“) v danej veci neprichádza do úvahy, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol o námietke zaujatosti len vo vzťahu k týmto zákonným sudcom.»

19. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02) do obsahu základného práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

20. Ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí dostatočne vyhodnotil sťažovateľom vznesenú námietku zaujatosti sudcov krajského súdu a náležite odôvodnil svoje rozhodnutie o vznesenej námietke zaujatosti len vo vzťahu k zákonným sudcom krajského súdu v senáte „3Co“, prípadne i v zastupujúcom senáte „11Co“. Z uvedeného dôvodu je podľa názoru ústavného súdu napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd nezistil medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu takú príčinnú súvislosť s namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ktorá by po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie umožnila vysloviť ich porušenie.

Nad rámec uvedeného ústavný súd dodáva, že pokiaľ by predseda krajského súdu bol, respektíve by mal byť nejakým priamym spôsobom zainteresovaný na prerokúvaní a rozhodovaní v predmetnej odvolacej veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 3 Co 5/2016, vznesenú námietku by bolo možné vyhodnotiť v súlade s argumentáciou sťažovateľa. Keďže však výhrady sťažovateľa voči sudcom krajského súdu spočívali výlučne len v teoretickej a ničím nepodloženej rovine a samotný sťažovateľ navyše uznal, že žiadne iné indície spochybňujúce nezaujatosť sudcov senátu a zastupujúceho senátu s výnimkou ním tvrdeného prepojenia sudcov krajského súdu s ich predsedom JUDr. Imrichom Volkaiom nemá, sťažnostné námietky sťažovateľa v tomto smere neobstoja, a preto nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu.

21. Z rozhodovacej činnosti ESĽP v spojitosti s čl. 6 ods. 1 dohovoru tiež vyplýva, že súd, ktorý prejednáva námietku účastníka konania o zaujatosti sudcu, nerozhoduje o merite veci (sťažnosť č. 19231/91, rozhodnutie z 9. 1. 1995). Jeho rozhodnutie sa týka len zloženia súdu, ktoré nie je „občianskoprávneho charakteru“ v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože ide o právo procesné. Pokiaľ by malo zloženie súdu vplyv na hlavné konanie a rozhodnutie na ňom prijímané, je potrebné pripomenúť, že podstata konania sa musí priamo týkať práv a záväzkov súkromného charakteru (Ringeisen vs. Rakúsko, rozsudok zo 16. 7. 1971, séria A, č. 13), čo v konaní o námietke zaujatosti sudcu nemožno tvrdiť (sťažnosť č. 58751/00, rozhodnutie z 11. 12. 2003).

22. Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľa po predbežnom prerokovaní odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2016